

มาตรการทางกฎหมายอาญาในการควบคุมการขายตรง

นายสุทธิกรณ์ ลิมน้อย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-631-776-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

16755807

PENAL SANCTIONS FOR THE CONTROL OF DIRECT SALES

Mr. Suttikorn Libnoi

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-631-776-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการทางกฎหมายอาญาในการควบคุมการขายตรง
โดย   นายสุทธิกรณ์ ลิบน้อย
ภาควิชา   นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   อาจารย์ พล.ต.ต. วาทิน คำทรงศรี

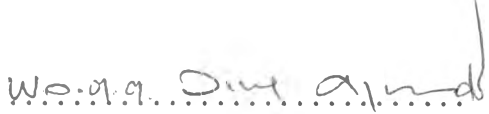
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล)

.... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ พล.ต.ต. วาทิน คำทรงศรี)

.... กรรมการ
(อาจารย์มานิต วิทยาเต็ม)

.... กรรมการ
(อาจารย์บดินทร์ เยี่ยมสมบัติ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สุทธิกรณ์ ลิบน้อย : มาตรการทางกฎหมายอาญาในการควบคุมการขายตรง (PENAL SANCTIONS FOR THE CONTROL OF DIRECT SALES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.มูรธา วัฒนนะชีวะกุล, อ.ที่ปรึกษาร่วม : พล.ต.ต.วาทีน คำทรงศรี, 226 หน้า
ISBN 974-631-776-8

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหามาตรการทางกฎหมายอาญาที่เหมาะสม เพื่อนำมาใช้ ในการควบคุมปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขายตรงสินค้าหรือบริการ จากผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายไปยังผู้บริโภค ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการ ควบคุมการขายตรงในต่างประเทศกับมาตรการทางกฎหมายที่ใช้อยู่ในประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่นั้นยังไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ควบคุมปัญหาที่เกิดจาก การขายตรงได้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึง เสนอแนะว่า ๑. ต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายอาญา ขึ้นมาใช้กับการขายตรงโดยเฉพาะ ๒. โทษที่จะนำมาใช้กับความผิด เกี่ยวกับการขายตรงควรเป็น โทษปรับในอัตราอย่างสูง ๓. ควรต้องมีการกำหนดองค์กรผู้บังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการขายตรง ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2537

ลายมือชื่อนิสิต ..... นาย สุทธิกรณ์ ลิบน้อย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... ผศ.มูรธา วัฒนนะชีวะกุล
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... พล.ต.ต.วาทีน คำทรงศรี

C570837 : MAJOR LAW
KEY WORD: PENAL SANCTIONS/DIRECT SALES

SUTTIKORN LIBNOI : PENAL SANCTIONS FOR THE CONTROL OF DIRECT SALES.
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. MURATA WATTANACHEEWAKUL, CO ADVISOR :
VATHIN KUMSONGSRISRI, POL. GEN, 226 pp. ISBN 974-631-776-8

The main purpose of this research is to find appropriate legal measures for the control of problems originated from the "direct sales" of goods or services by manufacturers or bulk holders to consumers

In this research, researcher analysed and compared both foreign and Thai laws which exercise legal control over "direct sale"

As a result this thesis finds that the existing legal methods are not sufficient to protect the consumers from fraud relating to "direct sales" Accordingly, it is recommended that : 1. The specific legal provisions deal with "direct sales" is needed. 2. Fine punishment for the fraud of "direct sales" should be set at a maximum level possible. 3. The specific organization to oversee the implementation of legal methods controlling the problems of "direct sales" in Thailand is urgently required.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2537.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....นาย สุทธิรักษ์ ลิ้มโฮง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....พ.ศ.ศ. ๐๗๐.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ซึ่งผู้เขียนใคร่ขออนุญาติกล่าวถึงดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ ที่ได้เป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้เขียนตั้งแต่ต้นจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้กรุณาให้ความรู้ มอบและแนะนำตำราที่เกี่ยวข้องกับการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้ พร้อมทั้งแนะนำการศึกษา ค้นคว้า หาข้อมูล และเป็นผู้ตรวจแก้วิทยานิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตั้งแต่ต้นจนจบ

ขอขอบคุณท่าน พล.ต.ต. วาทิน คำทรงศรี ที่ได้กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ร่วมกับท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล และเป็นผู้ให้คำแนะนำวิธีการศึกษาค้นคว้าข้อมูล รวมทั้งให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้

ขอขอบคุณท่านอาจารย์มานิต วิทยาเต็ม ที่เป็นผู้แนะนำข้อมูลที่ใช้ในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ และเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณท่านอาจารย์ดินทร์ เยี่ยมสมบัติ อัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ได้รับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำปรึกษาในเรื่องข้อมูลที่ชี้แจงวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์จิระภา รัตสมบุญ อาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้ให้ความรู้ในเรื่องการขายและการตลาดทำให้เป็นประโยชน์อย่างมากในการนำมาเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้

นอกจากนี้สิ่งที่คุณเขียนมีอาจจะลืมได้คือ การขอบคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกคนของผู้เขียนที่คอยเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนตลอดมา ทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจและไม่ย่อท้อในการเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้

งานเขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะไม่สามารถบรรลุผลได้หากขาดความช่วยเหลือและกำลังใจจากผู้มีพระคุณที่ได้กล่าวนามมาตั้งแต่ต้น ผู้เขียนจึงใคร่ขอขอบพระคุณอีกครั้งมา ณ ที่นี้ และหวังว่าวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านไม่มากนักน้อย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ประวัติความเป็นมาของการขายตรง	1
ความสำคัญของปัญหาและสมมติฐาน	4
วัตถุประสงค์ในการทำวิทยานิพนธ์	7
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย	7
วิธีที่จะใช้ในการทำวิทยานิพนธ์	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิทยานิพนธ์	8
บทที่ 2 หลักการและปัญหาของการขายตรง	9
ความหมายของการขายตรง	9
องค์ประกอบของการขายตรง	10
รูปแบบของการขายตรง	14
การจัดแผนการขายตรง	16
1. แผนการขายตรงแบบชั้นเดียว	16
2. แผนการขายตรงแบบหลายชั้น	17
3. แผนการขายตรงแบบปิรามิด	20
4. ข้อแตกต่างระหว่างแผนการขายตรงแบบปิรามิดกับแผนการ ขายแบบหลายชั้น	26
ปัญหาที่เกิดจากการขายตรง	28
1. ปัญหาที่ตัวผู้ประกอบการธุรกิจขายตรงมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	28

2.	ปัญหาที่พนักงานขายตรงมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	36
3.	ปัญหาที่ผู้บริโภครหรือประชาชนมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	40
	ข้อดีและข้อเสียของการขายตรง	41
1.	ข้อดีของการขายตรง	41
2.	ข้อเสียของการขายตรง	42
บทที่ 3	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในต่างประเทศและ	
	มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขายตรงในประเทศไทย	44
	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในประเทศสหรัฐอเมริกา	44
1.	สาระสำคัญของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงใน	
	ประเทศสหรัฐอเมริกา	44
2.	ลักษณะของการควบคุมการขายตรงโดยมาตรการทาง	
	กฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกา	63
	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในประเทศอังกฤษ .	69
1.	สาระสำคัญของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงใน	
	ประเทศอังกฤษ	69
2.	ลักษณะของการควบคุมการขายตรงโดยมาตรการทาง	
	กฎหมายในประเทศอังกฤษ	85
	มาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงในประเทศออสเตรเลีย	90
1.	สาระสำคัญของกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการขายตรงใน	
	ประเทศออสเตรเลีย	90
2.	ลักษณะของการควบคุมการขายตรงโดยมาตรการทางกฎหมาย	
	ในประเทศออสเตรเลีย	107

มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขายตรงในประเทศไทย	111
1. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499	111
2. พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527	123
3. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522	133
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการขายตรงและมาตรการทางกฎหมายอาญาที่จะ นำมาใช้ในการควบคุมการขายตรง	142
วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการขายตรง	142
1. วิเคราะห์ปัญหาที่ผู้ประกอบการขายตรงมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	142
2. วิเคราะห์ปัญหาที่พนักงานขายตรงมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	161
3. วิเคราะห์ปัญหาที่ตัวผู้บริโภคและประชาชนมีส่วนก่อให้เกิดขึ้น	171
มาตรการทางกฎหมายอาญาที่จะนำมาใช้ในการควบคุมการขายตรง	172
1. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องใช้มาตรการทางกฎหมายอาญา ควบคุมการขายตรง	172
2. มาตรการทางกฎหมายอาญาที่จะนำมาใช้ในการควบคุม การขายตรง	174
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	192
เอกสารอ้างอิง	199
ภาคผนวก	204
ประวัติผู้เขียน	226